

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ НАУКИ І ОСВІТИ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКЕ ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ №6»

Конспект уроку з історії України

розділу VI

«УКРАЇНА В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ»

з теми:

«Початок німецько-радянської війни»

Підготувала:
викладач історії
Шарова Лариса Анатоліївна

Тема. Початок німецько-радянської війни.

Мета:

1. Формувати в учнів поняття про події німецько-радянської війни
2. Розвивати вміння аналізувати, критично мислити, висловлювати власні судження, формувати соціальну, комунікативну компетентності.
3. Виховувати повагу до історичного минулого держави та бажання вивчати історію.

Очікувані результати

Після уроку учні зможуть:

- *визначати хронологічні межі німецько-радянської війни;
- * пояснювати причинно-наслідковий зв'язок історичних джерел;
- * аналізувати вчинення злочинів радянського режиму проти народу;
- *розуміти зміст понять: «бліцкриг», «евакуація», «мобілізація», «тактика випаленої війни»;
- *виробляти стиль співробітництва.

Обладнання: підручник: Історія України, автор Гісем О., дошка jamboard «Німецько-радянська війна», презентація «Робочий зошит», відео youtube «План Барбаросса», відео youtube вірш Морозової А. «Дитинство зранене війною»,

Тип уроку: комбінований.

Форма уроку: дистанційний.

План уроку

1. Передумови, початок німецько-радянської війни.
2. Катастрофічні поразки Червоної армії 1941 р.
3. «Тактика випаленої землі».

4. Злочини радянського тоталітарного режиму.

Структура уроку

№/№	Етап уроку	Назва вправи	Методи	час
I	Організаційний момент	Привітання «Крилатий вислів»	Метод стимулювання інтересу до навчання, «Робочий аркуш» (дод.1)	2 хв.
II	Актуалізація опорних знань та вмінь учнів.	Вікторина «Початок Другої світової війни»	Метод контролю і самоконтролю	3 хв.
III	Мотивація навчальної діяльності	Дошка «Війна очима дітей» «Що? Де? Коли?»	Метод мотивації. Метод візуалізації.	4 хв.
IV	Оголошення, представлення теми та очікуваних навчальних результатів	«Мікрофон»	Метод критичного мислення	3 хв.
V	Опрацювання нового навчального матеріалу та закріплення знань, навичків <i>1.Передумови, початок німецько-радянської війни</i>	«Займи позицію» Робота з відео джерелом «Історичний диктант»	Аналітичний метод Наочний метод	2 хв. 5хв.
	<i>2. Катастрофічні поразки Червоної армії 1941 р.</i>	Робота з історичним джерелом «Редактор»	Практичний метод	3 хв.
	<i>3. Тактика випаленої землі</i>	Робота з термінами	Словесний метод	5 хв.
	<i>4. Злочини радянського тоталітарного режиму</i>	Захист проєкту	Метод перевернутого навчання. Дослідницький метод.	10 хв.
VI	Підведення підсумків уроку	Вправа «Все починається з літери»	Колективна робота	3 хв.

VII	Інструктаж до виконання домашнього завдання	1. Опрацювати параграф 35. 2. Виконати вправу «Хронологія подій». 3. Повторити терміни		1 хв.
-----	--	--	--	-------

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент

Вчитель.

Добрий день, шановне панство! Сьогоднішній урок хочу розпочати з крилатого виразу відомого винахідника Генріха Форда: «Зібратися разом — це початок, залишатися разом — це прогрес, працювати разом — це успіх». Бо тільки спільна діяльність приносить задоволення. В нашому випадку – це навчання!

Щоб не витратити час даремно пропоную вам скористатись «Робочим аркушем» протягом заняття(пояснення).

Посилання

https://docs.google.com/document/d/1vJqcVou2o_3luErrSOiOM8or2pdPpgoc/edit?usp=sharing&ouid=103024456103892938055&rtpof=true&sd=true

II. Актуалізація опорних знань та вмінь учнів

Вікторина «Початок Другої світової війни»

<https://wordwall.net/play/70523/181/714>

III. Мотивація навчальної діяльності

Вправа «Що? Де? Коли?»

Вчитель. Пропоную вам переглянути малюнки, відповісти на наступні запитання:

Що зображено?

Де ці події відбуваються?

Коли це було?

Посилання малюнки дітей

<https://jamboard.google.com/d/12Chlb8okM1tfjR3egyHDBNLMFZP8al9K882ypK87L04/viewer?f=0>

Вчитель. Це роботи дітей, які приймали участь в конкурсі «Війна очима дітей». Про війну вони знають не з книжок, а так як і ви мають власну історію. Постійно на земній кулі йдуть війни. Кожен день хтось десь воює, помирає.

Найбільше болять людині війни на її території. Україна страждала від воєн кожне століття. 83 роки тому, 22 червня о 4 годині ранку почалась німецько-радянська війна. Вона принесла багато смутку українському народові: смертей, сліз, руйнувань.

IV. Оголошення, представлення теми та очікуваних навчальних результатів

Протягом сьогоднішнього заняття «Початок німецько-радянської війни», ми зануримось у дослідження передумов цієї події, проаналізуємо причини поразки червоної армії на початку війни, визначимо злочини радянського тоталітарного режиму.

Посилання

https://jamboard.google.com/d/1ob5z1Ppidaz7uJzMN4c_6691tNGBB08J904pAhgofc0/viewer?f=0 (Дошка 1-2)

Вчитель. Починали Другу світову війну Німеччина та СРСР союзниками, підписавши пакт Молотова -Ріббентропа (Дошка 3)

Вправа «Мікрофон»

- Чому союзники стали ворогами?

Орієнтовані відповіді учнів

1. Німецький Генштаб стурбував похід Червоної армії влітку 1940 року у Естонію, Латвію та Литву, Бессарабію та Північну Буковину. За пактом Молотова – Ріббентропа Буковина не входила до зони радянського впливу. Але це була не єдина причина занепокоєння Берліна.
2. Військова машина Третього рейху сильно залежала від нафтових родовищ у Плоєшті (Румунія) та на озері Балатон (Угорщина). Улітку 1940-го Червона армія наблизилася до них ледь не впритул. Фактично Сталін міг в один удар позбавити Німеччину запасів пального. І німці вирішили не сподіватися на миролюбні наміри Кремля
3. Потреба в ресурсах, зокрема в пшениці й вугіллі.
4. Влітку 1941 року Радянський Союз готувався до нападу на нацистську Німеччину. Ситуація сприяла кремлівським планам. СРСР ні з ким не воював, а Німеччина вже була залучена на кількох фронтах. Удар Червоної армії за цих умов для Німеччини був би фатальним

V. Опрацювання нового навчального матеріалу та закріплення знань, навичків

1. Передумови, початок німецько-радянської війни.

(Робота в робочому аркуші)

(Дошка 4)

Вчитель: Навряд чи в Москві сумнівалися в реальності німецько-радянської війни. Однак розраховували, що це відбудеться не раніше 1942 року, а бойові дії негайно буде перенесено на територію противника. Серйозно замислитися про зіткнення з Німеччиною радянському керівництву довелося після швидкого падіння Парижа. Натомість перед Гітлером до осені 1940 року поставали два сценарії: атакувати оточену на островах Велику Британію (однак за нею видніли Сполучені Штати з найпотужнішою у світі економікою) або здійснити стрімкий напад на СРСР (до такого кроку нацистське керівництво спонукала потреба в ресурсах, зокрема в пшениці й вугіллі).

Вправа «Займи позицію»

(Учні стверджують або спростовують відповідь, використовуючи прийом «піднятої руки»)

- СРСР готувався до війни?

Вчитель: У грудні 1940 року Гітлер наказав розпочати підготовку до війни з СРСР. План мав назву «Барбаросса» на честь німецького короля та імператора Священної Римської імперії, який очолював Третій хрестовий похід.

Робота з відео джерелом

перегляд відеоматеріалу План Барбаросса

Посилання <https://www.youtube.com/watch?v=rd2Wc923xew&t=140s>

Вправа «Історичний диктант»

1. План «Барбаросса» – блискавичний план нападу Німеччини на СРСР. +
2. 18 грудня 1940 року Гітлер підписав директиву плану «Барбаросса»+
3. Передбачав «бліц-криг» завершити окупацію протягом 4-6 тижнів. –
4. Завдання третього угруповання армії вермахту повинні були окупувати Наддніпрянщину+
5. Планувалось перемогти спочатку всю Європу а потім Радянський -

6. Гітлер хотів, щоб його війська захопили Ленінград, потім Донбас (зароди вугілля), а тоді вже Москву.+

Бойові дії влітку-восени 1941 року (Дошка 5)

Вчитель: Вторгнення почалося на світанку 22 червня 1941 року. Це була найбільша наземна військова операція у світовій історії. За лічені дні німецько-радянський фронт простягнувся від Балтійського до Чорного моря. Україну атакувала німецька група армій «Південь». Румуни ударили з просуваючись між південними схилами Карпат і берегом Чорного моря. Гітлерівські війська були краще організовані, радянська техніка поступалася німецькій. Нацисти контролювали повітря — раптовий напад люфтваффе знищив більшість радянських літаків на аеродромах, перш ніж вони встигли злетіти. Німецькі танкові дивізії швидко подолали спротив Червоної армії. Вони рухалися територіями, на яких СРСР не мав ані оборонних споруд, ані симпатій населення. За три тижні Вермахту вдалося просунутися на схід на 300–600 км по всьому фронту. Більшу частину українського Правобережжя було втрачено, а людські жертви було важко підрахувати. Попри острівці організованого спротиву, загальна картина свідчила про відчай.

2. Катастрофічні поразки Червоної армії 1941 р.

Непродумані контратаки, до яких удавалося радянське військове керівництво, призводили до оточень (так званих котлів) і тільки посилювали розпач і настрої поразенства. Таким був, зокрема, танковий контрнаступ на лінії «Луцьк–Броди–Рівне» в останні дні червня. Далі стало ще гірше. У серпні поблизу Умані німецькі дивізії оточили й узяли в полон понад 100 тис. червоноармійців. У вересні в київському котлі така сама доля спіткала близько 700 тис. осіб. У жовтні й листопаді до німецького полону потрапили сотні тисяч червоноармійців, оточені між Мелітополем і Бердянськом, а також біля Керчі в Криму. Київ обороняли війська Південно-Західного фронту під командуванням Михайла Кирпоноса. Вони не могли протистояти німецьким механізованим дивізіям. Однак Сталін довго не дозволяв відступити з міста, зважаючи на його символічне для влади та громадськості значення. Німецькі війська ввійшли до Києва 19 вересня 1941 року. До кінця 1941 року Червона армія була змушена залишити майже всю територію України.

Робота з історичним джерелом (Дошка 6)

Посилання

https://jamboard.google.com/d/1ob5z1Ppidaz7uJzMN4c_6691tNGBB08J904pAhgofc0/edit?usp=sharing

Вправа «Редактор»

Прочитайте міркування українського історика Ярослава Грицака. Підкресліть причини поразок радянської армії в 1941–1942 рр.

Орієнтовані відповіді учнів

Початкова смуга поразок почасти пояснювалася системою організації управління радянською армією, що базувалася на терорі й придушенні ініціативи. Сильно позначилися на загальній боєздатності радянських частин **репресії офіцерського корпусу 1936–1938 років**. Свою роль відіграла й добра **підготовленість німецького війська до нападу**. Але не менш важливою причиною було **небажання багатьох солдатів та офіцерів захищати режим**, якого вони боялися і до якого не відчували емоційної прив'язаності. Значна частина місцевого **населення** відчувало певне полегшення при вигляді **краху сталінської системи**. Тим більше, що відступ радянської армії позначувався масовими репресіями й матеріальною руїною.

Ефект неочікуваності.

Перевага і кількості війська, зброї, техніки.

3. Тактика випаленої землі (Дошка 7)

Вчитель: Як ви розумієте дане речення ? (за бажанням)

Тактика випаленої землі абсолютно не враховувала життя людей. Все, що потрібно було для Сталіна – створити ворогу нестерпні умови для життя за будь-яку ціну, що в певній мірі вдалося досягти. Але все скоєне – злочин проти власного народу. Мільйони жертв, зруйновані будинки, заводи, підприємства, важливі споруди та транспортні засоби, люди без води та хліба, все це – спланована владою операція з жорстокою сталінською логікою: ліс рубають – тріски летять.

Робота з термінами (Дошка 8)

(вчитель пропонує здобувачам освіти дати визначення термінам)

Мобілізація — призов військовозобов'язаних на службу в діючу армію у зв'язку із запровадженням воєнного стану.

Вчитель. 22 червня створено Ставку головного командування під керівництвом маршала С.Тимошенка (згодом перейменовано на Ставку Верховного головнокомандування начолі зі Сталіним) ;

- 29 червня прийнято Директиву партійним і радянським організаціям прифронтових областей, яка містила план оборони і евакуації;

- 30 червня створено Державний комітет оборони на чолі зі Сталіним, що об'єднав у своїх руках усю державну, господарську і воєнну владу в країні;
- розпочато формування дивізій народного ополчення, винищувальних батальйонів;
- мобілізація до лав Червоної армії (з України – понад 2 млн. осіб);
- розпочато мобілізацію населення на будівництво оборонних споруд;
- почалася перебудова економіки на воєнний лад.

Гасло «Все для фронту, все для перемоги!», що з'явилося в перші дні війни, визначало віднині весь сенс життя і діяльності радянського суспільства.

(Дошка 9)

Евакуація - це організоване виведення чи вивезення із зони надзвичайної ситуації або зони можливого ураження населення, якщо виникає загроза його життю або здоров'ю, а також матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення.

На початку війни виникла необхідність евакуювати матеріальні і людські ресурси на схід СРСР. З України було евакуйовано на схід: понад 550 підприємств, майно радгоспів, колгоспів (зокрема понад 5 млн. голів худоби), Академію наук України, культурно-освітні заклади, понад 3,5 млн. робітників, селян і службовців.

Все, що не можна було вивезти, підлягало знищенню – тактика «випаленої землі». Перебазування на схід величезних матеріальних цінностей, переведення народного господарства на воєнний лад - у надзвичайно складних умовах і в найкоротший строк - стало всенародним трудовим подвигом. На сході країни, по суті, заново була створена першокласна воєнна економіка.

4. Злочини радянського тоталітарного режиму

Вчитель. На минулому занятті я запропонувала вам зробити колективний короткостроковий дослідницький проєкт «Злочини радянського тоталітарного режиму», використовуючи інформаційні джерела.

Презентація учнівського колективного проєкту «Злочини радянського тоталітарного режиму»

Посилання

<https://docs.google.com/presentation/d/1VewomzqNxOO1Urs708eA4kQQMtgg0ten/edit?usp=sharing&ouid=103024456103892938055&rtpof=true&sd=true>

VI. Підведення підсумків уроку

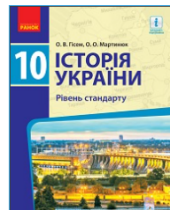
Вправа «Все починається з літери»

На дошці літери алфавіту. Давайте пригадаємо слова, які можна віднести до теми уроку.

VII. Інструктаж до виконання домашнього завдання

1. Опрацювати параграф 35.
2. Виконати вправу «Хронологія подій».
3. Повторити терміни.
4. Надіслати «Робочий аркуш»

Додаток-1

§35

Робочий аркуш

із предмету «Історія України», 10 кл.

ПІБ здобувача освіти, група

Тема. Передумови, початок німецько-радянської війни. «Тактика випаленої землі». Депортації німців та інших народів з території України. Інші злочини радянського режиму. Катастрофічні поразки Червоної армії 1941 р.

Перевірка домашнього завдання

Вікторина

«Початок Другої світової війни»

<https://wordwall.net/play/70523/181/714>

Вправа «Мікрофон»

Опрацювання нового навчального матеріалу

Передумови
німецько-радянської війни

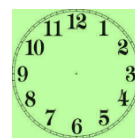
1.

2.

3.

4.

Початок
німецько-радянської війни

Вправа «Займи позицію»

СРСР готувався до війни? (вибери і закресли варіант)

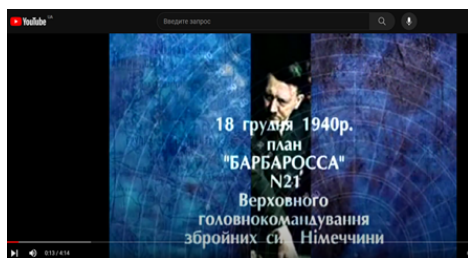
так

ні

Робота з відео джерелом перегляд відеоматеріалу План Барбаросса

Посилання <https://www.youtube.com/watch?v=rd2Wc923xew&t=140s>

Вправа «Історичний диктант»

№	Твердження	+/-
1	План «Барбаросса» - блискавичний план нападу Німеччини на СРСР	
2	18.12. 1940 року Гітлер підписав директиву плану «Барбаросса»	
3	План передбачав завершити окупацію за 4 тижнів	
4	Завдання третього угруповання армії вермахту повинні були окупувати Наддніпрянщину	
5	Планувалось перемогти спочатку всю Європу а потім Радянський Союз	
6	Гітлер хотів, щоб війська захопили Ленінград, потім Донбас (заради вугілля), а тоді вже Москву	

Бойові дії влітку-восени 1941 року

Вправа «Хронологія подій»(за підручником §35 п.1, 3 завершити роботу)

<http://surl.li/rvtra>

№	Час	Подія	Наслідки ↓↑
1		Луцьк—Рівне—Дубно—Броди	
2	5 липня		
3	8 вересня		
4		Одеса впродовж 73 днів тримала оборону	
5	30.10.1941- 04.08. 1942 р.		
6		Барвінківсько-Лозівська операція	
	22.07. 1942 р.		

Катастрофічні поразки Червоної армії 1941 р.

Вправа «Редактор» (прочитайте текст і підкресліть причини поразок радянської армії в 1941–1942 рр.)

Початкова смуга поразок почасти пояснювалася системою організації управління радянською армією, що базувалася на терорі й придушенні ініціативи. Сильно позначилися на загальній боєздатності радянських частин репресії офіцерського корпусу 1936–1938 років. Свою роль відіграла й добра підготовленість німецького війська до нападу. Але не менш важливою причиною було небажання багатьох солдатів та офіцерів захищати режим, якого вони боялися і до якого не відчували емоційної прив'язаності. Значна частина місцевого населення відчувало певне полегшення при вигляді краху сталінської системи. Тим більше, що відступ радянської армії позначувався масовими репресіями й матеріальною руїною

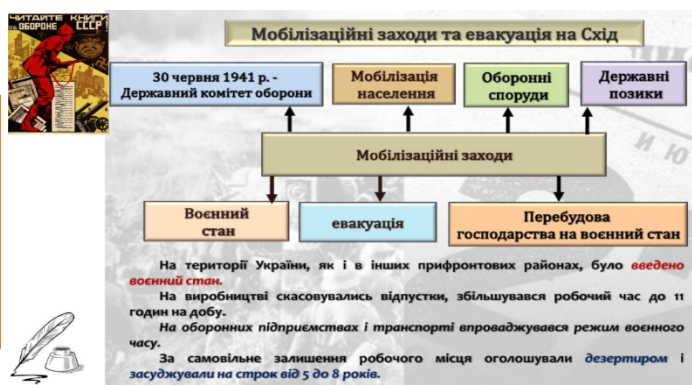
Тактика випаленої землі «Ліс рубаять – тріски летять»

Вправа «Терміни»

Мобілізація -

Евакуація -

евакуація

Домашнє завдання

- 1.Опрацювати параграф 35.*
- 2. Виконати вправу «Хронологія подій».*
- 3.Повторити терміни.*

Використані джерела

1. Гін А. Прийоми педагогічної техніки – Луганськ: навч .книга «Янтар»,2004
2. Довгопол И.И., Ивкова Т.А. Современные педагогические и образовательные технологии. – С., мсп «Ната», 2007.
3. Єрмоленко А.О. Усі уроки до курсу «Історія України» 10 клас-Х.:В-во «Основа»,2018
4. 4.Петровский В.В. Історія України: неупереджений погляд: Факти. Міфи, Коментарі-Х.:»ШКОЛА»,2007
5. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід.- К., А.П.Н., 2012
6. Родигіна І.В. Компетентнісно-орієнтований підхід до навчання. – Х., «Основа», 2016.